

UNITÁRIUS ÉRTESESÍTŐ

Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius
Missióház Hivatalos Lapja

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Koháry-utca 4.
Telefon: Aut. 174—24
A kéziratok minden hónap 10-ig,
illetve 20-ig küldendők be

Megjelenik kéthetenként
Előfizetési ára egy évre 4 P.
Előfizetési díjak az Unitárius Egyház-
község (Budapest) címére küldendők.
Postacsekkszám 30.400

Főszerkesztő: **BARABÁS ISTVÁN** ♦ Felelős szerkesztő: **IVÁN LÁSZLÓ**

A karácsonyi szózat.

A Lukács evangélista írása szerint való evangélium a *mennyei seregek* szájába adja azt az üzenetet, amely még ma is csak program: *Dicsőség Istennek, a földön békesség, az emberekhez jóakarát.*

Csodás zengésű szózat. Tiszta, mint a kisgyermek kacagás, erőteljes, mint a mennydörgés. Hatalmas ekhója 2000 év óta ostromolja az emberi szíveket. Harangok zúgásában és orgonák bűgésében ez a szózat verődik vissza templomok kupoláján, égnek boltozatán.

Istennek dicsősége még sem tud megteljesedni, a békesség nem képes fészket rakni s a jóakaratot mindig elborítja a gonoszság, az ártó szándék és az ellenséges indulat.

Milyen erőteljes is az emberi erő! A nagy fogadkozások, világra szóló hangos esküvések, írott szerződések hogy szétmállanak, amikor a békességért kellene áldozatot hozni, az isteni és emberi igazságok felé törekvő jóakarát útjából egy szalmaszálat elmozdítani. Az agyongyötört világ hitetlenül hallgatja a karácsonyi programot. Mert amit lát, amit hall, ami végiggázol a lelkén, minden egyéb, csak éppen nem az égi üzenet teljesülése.

Csak az Úr Jézus hűséges hadserege, az ártatlan szívű gyermekek hisznek, bíznak és örülnek a mennyei seregek szózatában. Nem hiába tette őket Urunk a mennyország tulajdonosaivá.

Karácsony közeledtével azonban a felnőttek lelke is fölszabadul az élet szörnyű nyomása alól. A jégkéreg itt is, ott is meghasad s a

szorító páncélba kényszerített ember a nyíláson át meglátja az eget. A háborgó érzések megcsendesülnek, amint az Úrnak keze végigsimít az egymásra torlódó hullámokon. A szeretet, amely úgy fogja körül a karácsonyi üzenet igéit, mint értékes gyűrűfoglatat a drága gyöngyöket, észrevétlen rászáll a sajgó sebekre és édes álmot hint a virasztó szemekre.

Sorsok szerint egy életen át tart-e a zsongító igézet, vagy csak egy szemrebbenésig, olyan mindegy az! Itt van, éltet, vigasztal, megnyugtat. Legalább Karácsony napján.

Ha csak egy órácskára is érzed, Testvér, a magasságból alápermetező üzenet melegét, becsüld meg azt, zárd a szívedbe és szerezz magadnak boldog ünnepi órákat. Akár magasabb, akár alacsonyabb gyertyatartóba helyezte Isten életed és sorsod mécsesét, Karácsony ünnepén ne bölcselkedj, ne kritizálj, hanem állj be a kisgyermek csapatába. Pislákoló mécsesedet erősítsd föl a karácsonyfa lángjánál s ne szégyeld együtt énekelni az apró emberkéekkel „*Mennyből az angyal lejött hozzátok . . .*” Az Úr Jézus, akit ma visszavársz házádba, eljön hozzád, ha ajtót nyitasz előtte . . . *Istennek dicsőség, a földön békeesség, az embernek jóakarát. Amen.*

Sz. 564—1931.

Meghívó

A budapesti unitárius egyházközség 1931 december 20-án (vasárnap) déli 12 órakor a templomban (V., Koháry-utca 4. sz.)

évi rendes közgyűlést

tart, melyre minden kepefizető (egyházi adófizető) atyánkfiát szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1931 december 7.

dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok.

Józan Miklós s. k.
lelkész-elnök

Tárgysorozat : 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése. 3. Elnökileg elintézett ügyek. 4. Költségvetés az 1932. évre. 5. Gróf Batthyány Ilona örök alapítvány elhelyezése és alapítólevél. 6. Másodlelkész díjlevele. 7. Kebli Tanács által átutalt ügyek. 8. Időközben érkező ügyek. 9. Indítványok (írásban előre).

A Nőszövetség hírei.

A szeretet fejedelmének megszületését váró hangulatban természetesen csak azzal a gondolattal foglalkozhatunk, hogy mi módon tudjunk egy kis szeretetnyújtotta derűt, meleget juttatni gyermekeinknek és szegényeinknek.

Hogy ehhez a pusztá jó szándékon túl még másra is van szükség, azt nem kell mondani, nemkülönben azt sem, hogy ennek a másnak előteremtése ma nehezebb talán — mint volt bármikor, nemcsak azért, mert nő a szegénység, hanem mert a lelkekben is nő a csüggedés.

Mi mégis megbirkózunk azzal a nagy kérdéssel — lehet-e ma, az Úrnak 1931. súlyos esztendejében, a minden oldalról szorongatott ezer bajjal küzdő unitárius társadalom segítségével egy kis örömet szerezni tanulóinknak s valami szerény adománnyal meggyőzni elesettjeinket arról, hogy ezekben a súlyos időkben is gondolunk rájuk, szeretnénk bár pillanatokra — örömet vinni az ő életükbe is.

Bizunk az unitárius szeretet és összetartás évszázados megszentelő erejében!

Ennek a bizalomnak védőpajzsa alatt állítottuk össze ünnepi programmunkat a következőkben:

dec. 19-én délután 1/24 órakor Rákospalotán, a Madách-téri állami iskolában;

dec. 20-án délután 1/25 órakor a Koháry-utcai templomban, a János Zsigmond cserkészcsapat ünnepélye, utána a Nőszövetség rendezésében szeretetvendégség a Cserkész-Otthonban;

dec. 21-én délután 1/24 órakor az iskolásgyermek ünnepélye a Koháry-utcai templomban;

dec. 23-án délután 6 órakor a Percelné Kozma Flóra Leány-Egyesület és a Brassai S. Ifj. Egyesület ünnepélye a Rákos-utcai templomban. Utána szeretetvendégség ugyanott a nagyteremben;

dec. 27-én délután 4 órakor a pesterzsébeti hittani csoport ünnepélye az Erzsébet-utcai iskolában.

Az újpesti és kispesti stb. csoport tanulói a Koháry-utcai ünnepélyen vesznek részt.

Mindhárom csoport (Rákospalota, Koháry, Pesterzsébet) ünnepélye után a gyermekek és szegényeink szeretetesomagot kapnak.

A hitoktató lelkészek által kijelölt gyermekek a cipőt, nemkülönben a rendelkezésünkre álló használt ruhaneműt az ünnep előtti napokban veszik át szegényeink.

A Karácsony melegségével és szeretetével kérjük minden unitárius testvérünket, hogy lélekben legalább legyünk együtt az ünnepek elkövetkező idejében.

Aki teheti — a gondolatban való együttlét megpecsételésére küldje el adományát —, legyen az bármi csekély, akár pénz, akár bármi néven nevezendő adomány.

Ne felejtse el senki, hogy az áldozattal elvont adományon pihen meg legörömeztőbb az Úr Jézus szeretete!

A betlehemi bölcső békessége áradjon el hittestvéri szeretetben összeforrt gyülekezetünkön! Istennek szent áldása pihenjen meg rajtunk!

A karácsonyi istentiszteletek sorrendje.

- I. A Koháry-utcai templomban :
  1. Karácsony első napján d. e. 11 órakor. Prédikál : *Barabás István* lelkész, agendál : *Józan Miklós* püsp. vikárius ;
  2. második napján d. e. 11 órakor. Prédikál : *Józan Miklós*, agendál : dr. *Iván László* hitokt. lelkész ;
  3. harmadik napján d. e. $\frac{1}{4}$ 12 órakor. Prédikál : *Barabás István* (rádióközvetítéssel).
- II. A Rákos-utcai templomban :
  1. Karácsony első napján d. e. 10 órakor. Prédikál és agendál : dr. *Csiki Gábor* missziói lelkész ;
  2. második napján d. e. 10 órakor. Prédikál és agendál : *Ferencz József* lelkészjelölt ;
  3. harmadik napján d. e. 10 órakor. Prédikál : *Ferencz József*.
- III. A MÁV északi főműhely : karácsony harmadik napján d. u. 4 órakor. Prédikál és agendál : *Ferencz József*.
- IV. Pestszentlőrinc : karácsony első napján d. e. 11 órakor. Prédikál és agendál : *Ferencz József*.
- V. Pesterzsébet : karácsony harmadik napján d. u. 4 órakor. Prédikál, agendál és *Úrvacsorát oszt* : *Barabás István*.

Lányi nagyváradi püspök úr hagyatékából 2 manuálos 2 pedálos
 kitűnő állapotban levő **harmónium sürgősen eladó**
 Universal, Budapest, VII, Wesselényi-utca 8. sz.

Sz. 277—1931.

Meghívó.

Unitárius Egyházi Igazgatótanácsunk 1931 december 23-án (szerda) d. u. 5 órakor tartja

évnegyedi rendes ülést tart,

melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1931. december 7.

dr. Mikó Ferenc s. k.
főgondnok.

Józan Miklós s. k.
püspöki vicarius.

Tárgysorozat : 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv hitelesítése. 3. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 4. Lelkészi Nyugdíjalap elhelyezése. 5. Misszió-Ház működési jelentése. 6. Misszió-Ház költségvetése 1932. évre. 7. Jelentés a gróf Batthyány Ilona örökcalapítványról. 8. Philadelphiai Konferencia üdvözlőirata. 9. dr. Dexter-Boston válasza. 10. Időköz érkezőben ügyek. 11. Indítványok (írásban előre).

Áldozat.

A magyar unitáriusok fejenként évente átlag két pengőt is alig áldoznak egyházuk és egyházi intézményeik fenntartására. S hogy aztán legalább ennek az ellenértékét egyházunktól megkapják, azt eldönteni az adózók és adakozók vannak hivatva és nem mi: az egyház hivatásos szolgálói. Mi legfennebb csak arra kérhetjük híveinket, hogy becsüljék meg a jó szándékot, mely egyházunk felelős tényezőit, az egyháziakat és világiakat vezeti. A budapesti egyházközség ma már — hála Istennek — több mint ötven esztendő óta tekint vissza jószándékú lelkészek, gondnokok és presbiterek vezetésével.

Az egyházközség mellett Budapesten ma már ott áll a Misszió-Ház is, hogy együttes erővel próbálják megoldani az új idők új feladatait. Az Angol-Magyar-Amerikai Unitárius Testvériség látható szimbóluma ez az intézmény. Tekintsen rá mindenki úgy, mint építeni akaró, jószándékú emberek fáradozásának érett gyümölcsére. Ez az idehaza is és külföldön is sokunk által szívünkön melengetett intézmény a magyar unitárius híveknek ezideig jóformán semmiféle anyagi áldozatába se került. Esztendőnkön át azonban a híveknek mindig csak adott-adott lelkieket s ahol szüksége mutatkozott, a lehetőséghez mértén adott anyagiakat is. S alapítói és felelős vezetői boldogok voltak

mindig, hogy adhattak s a szeretetnek evangéliumát, ami a szószékről elhangzik, gyakorlati jócselekedetté tudták bármilyen formában is átváltani. Ne lássék dicsekedésnek, hogy ezt itt felemelítettük, mert égen és földön minden dicsőség egyedül csak az Istené! És abban is, amit eddig tennünk sikerült, maga az Isten dicsőítette meg magát, csak azért tettünk most itt erről is említést, hogy azok a tehetősebbek, akik majd főhatóságunk megkeresésére a Misszió-Ház számára is adakozni fognak, azzal a tudattal hozzák meg majd áldozatukat, hogy a Misszió-Ház minden fillért jótékony célra, szociális bajaink orvoslására, Krisztus evangéliumának gyakorlati szolgálatára fog fordítani, olyan célra tehát, ami az egyházaknak ma legégetőbb feladata.

Dr. Csiki Gábor.

A gazdasági válság hatása az egyház veszteségére.

Budapesten a legforgalmasabb városrészekben is a lehúzott redőnyök néma tiltakozása jelzi a gazdasági válság nagyságát. Nem érdemes a redőnyöket még csak föl is eresztetni, mert úgy se nézi meg érdeklődő az üzletet. Az üzlettelen Alkotmány-utcában két bolthelyiségünk leszállított bérek mellett is hónapok óta üresen áll. A Koháry-utcai részen egy kis helyiség 1931 november elsejétől üres és a Szalay-utcai részen a gépüzlet 1932 május elsejére felmondott. A többi boltknál is bérelengedéssel tudtuk a bérleti viszonyt fenntartani.

A múlt 1930. évi december elseje óta a ház nyersbevétele pontosan és nem kikerekítve tiszta 10.000 (tizezer) pengővel csökkent. Ez a gazdasági vérveszteség a *passzív költségvetés* határáig süllyesztette az egyházközség jövedelmét. Minden unitárius a gátra! *Dr. T. Gy.*

Fekete napok.

Erdélyben most különösen megnehezedett az idők járása testvéreink fölött. A kormány az államsegély lefaragásával válságos helyzetbe juttatja egyházunkat. A Kolozsvárott megjelenő *Ellenzék* erről december hatodik számában ezt írja:

Ismeretes az ezévi egyházi államsegélyek tragikus aránya az erdélyi magyar egyházak szempontjából. Különösen az unitáriusok államsegélye valósággal megcsúfolása az államsegély elnevezésnek.

Néhány százezer lei, mindössze ennyit irányzott elő az unitárius egyháznak államsegély címén.

Akik ezt a kérdést közelebbről ismerik, meg is magyarázzák ennek a csúfondáros segélynek a titkát.

Az unitárius egyház különlegesen magyar egyház és emellett még az a híre is megvan, hogy nemzetközi relációinál fogva állandóan a külföld szeme elé viszik a kisebbségi egyházi sérelmeket. Ezért „büntetésképen” jutottak most abba a helyzetbe, *hogy a tavalyi több mint hétmilliós államsegélyüket 700.000 leire, azaz egytizedére szállította le a kormány.*

Ha a kormányt nem sikerül jobb belátásra bírni, sokat szenvedett egyházunkra fekete karácsony és még feketébb új esztendő virrad.

Az Egyházi Főtanács ülése.

A Kolozsvárra december 13-ára egybehívott Főtanács ülése egyetlen napon befejeződött. Ennek a szokatlan rövid időre szabott ülésnek az a magyarázata, hogy az egyházkormányzó testület a jövő évre nem tudott költségvetést előterjeszteni, mert még körvonalazni se lehet, mennyi lesz a fedezet. Ezért megbizta a Főtanács az E. K. Tanácsot, hogy találja meg ebben a katasztrofális helyzetben a megoldást.

Az Értesítő másik helyén említjük, hogy a bukaresti kormány néhány százezer leire csökkentette az államsegélyt. Az eddigi segélynek mintegy ötödrésze. Ez az intézkedés alapjában rendíti meg az egyházat. Elsősorban a népiskolákat fenyegeti a bezárás veszedelme.

A Főtanács mégis úgy határozott, hogy népiskoláit a végső erőfeszítéssel is fenntartja. A legfájdalmasabb intézkedést azonban már most meg kellett tenni. A nyugdíjakat 30%-kal csökkentették.

Az anyagi gondok közt vigasztaló a püspöki jelentésnek az a része, amely arról emlékezik meg, hogy a vallásos élet mindenütt erősödött és az elszegényedett falvak népének áldozatkészsége nem csökkent. A nagy szomorúságban örvendetes jelenség. Egyedüli záloga a jobb jövőnek.

**ÁLKALMI AJÁNDÉKNAK
I M A K Ö N Y V,
ÉNEKESKÖNYV**

jutányos áron beszerezhető
Unitárius Iratmisszióknál
kedden és csütörtökön d. u.
5-7-ig, vasárnap 12-1-ig
V., Koháry-u. 4., I. em.

Az Egyistenhit befolyása az ember erkölcsi életére.

Kétségtelen, hogy a hitnek lényeges befolyása van az ember erkölcsi életére.

Erre nézve igen értékes tanulságot merithetünk az idevonatkozó statisztikai adatok megfigyeléséből.

Magyarországon a legutóbb megjelent, teljesen feldolgozott statisztikai adatok szerint:

Felekezet	Az össz- lakosság száma	A jogerősen elítéltek száma
	%	%
Római katolikus	63·9	70·4
Görögkatolikus	2·2	2·7
Református	21·0	18·0
Evangelikus	6·2	5·1
Görögkeleti	0·6	0·5
Unitárius	0·1	0·0
Izraelita	5·9	3·2
Egyebek	0·1	0·1

Tehát a bűnözés szempontjából egyedül az unitáriusok nem érik el az 0·1%-ot sem.

Az idevonatkozó statisztikai adatok szerint a jogerősen elítélt évi 33.951 bűncselekményből csak 20 esik unitáriusokra. Felségsértés, az állam és a társadalom elleni bűntény vagy vétség, hűtlenség, lázadás, izgatás, *valláselleni bűntett vagy vétség*, magánosok elleni erőszak, pénzhamisítás, hamis tanuzás és hamis eskü, hamis vád, rágalmazás, *kettős házasság*, családi állás elleni bűntett vagy vétség, *gyilkosság*, szándékos emberölés, felindulásban elkövetett emberölés, gondatlanságból okozott emberölés, gyermekölés és kitétel, ember élete elleni bűntény, és vétség egyéb esetei, párviadal, súlyos testi sértés, közegészség elleni bűntett vagy vétség, szemérem elleni bűntett vagy vétség, személyes szabadság megsértése, magánlaksértés, rablás, zsarolás, sikkasztás, zártörés és hűtlen kezelés, orgazdaság és bűnpártolás, okirathamisítás, bélyeghamisítás, csalárd és vétkes bukás, gyújtogatás, tűzvész és vízáradás okozása, vaspályák, hajók, távirdák megrongálása és egyéb közveszélyes cselekmény, *a fegyveres erő ellen*

¹ Magyar Statisztikai Évkönyv 27—30. évfolyam, 254. oldal.

elkövetett bűntény, fogolyszöktetés, hivatali és ügyvédi büntett és vétség, közveszélyes munkakerülés és árdrágító visszaélés az unitáriusok között — a hivatalos statisztikai kimutatás szerint — egyáltalán nem fordult elő.

Ha pedig a magasabbrendű lelki élet szempontjából legsúlyosabb bűncselekményeket, nevezetesen:

- a vallás elleni bűntények vagy vétségek,
- a bigámia (kettős házasság),
- a gyilkosság és
- a fegyveres erő ellen elkövetett bűntények

eseteit tesszük összehasonlítás tárgyává, öt éven keresztül, amelyről az idevonatkozó statisztikai adatok szólnak, a következő eredményeket kapjuk:

Felekezet	Vallás elleni bűntény vagy vétség	Bigámia (kettős há- zasság)	Gyilkosság	A fegyveres erő ellen elkövetett bűntény	Együtt (átlagban)
	%	%	%	%	%
Római katolikus	30·4	38·4	27·6	25·3	30·4
Görögkatolikus	20·6	18·7	23·4	24·0	21·7
Református	14·3	12·1	13·1	14·2	13·4
1. Evangélikus	3·4	3·5	4·4	7·5	4·7
Görögkeleti	16·5	18·2	27·2	24·7	21·5
Unitárius	—	—	—	—	—
Izraelita	14·2	8·5	3·7	4·2	7·6

Ezekből az adatokból megállapíthatjuk, hogy egyedül az unitáriusok a kimutatott négy legsúlyosabb bűncselekményből az említett öt év alatt egyetlen-egyet sem követtek el.

Az unitáriusoknak a bűnözésben való alacsony százalékaránya, illetve a legsúlyosabb bűncselekményektől s a legtöbb egyéb bűncselekménytől való teljes tartózkodásuk igazolja az Egyistenhit befolyását az ember erkölcsi életére.

Örömmel állapítható azonban meg, hogy ma már a művelt világ minden vallása az Egyistenhit felé törekszik s éppen a legbuzgóbb és legfelvilágosultabb elmék törekszenek az Egyistenhit birtokába.

*

¹ Magyarország bűnügyi statisztikája, 77. oldal. — Dr. Hacker Ervin: Der Einfluss der Konfession auf die Kriminalität in Ungarn I. számú kimutatás.

Azt hiszem, hogy ismertetésemet azzal egészítem ki leghelyesebben, ha még ideiktatom Magyarország legutóbb megjelent, teljesen feldolgozott statisztikai adatai alapján kimutatott magasabb műveltségi fokozatoknak felekezetek szerint való megoszlását:

Felekezet	15 éves és azon felüli egyének a középiskola 6 osztályát elvégezték	17 éves és azon felüli egyének a középiskola 8 osztályát elvégezték	20 éves és azon felüli egyének főiskolát végeztek
	%	%	%
Római katolikus	6·2	5·1	2·5
Görögkatolikus	4·1	3·4	1·5
Református	5·4	4·5	2·4
Evangélikus	9·1	7·8	4·2
Görögkeleti	4·6	3·8	2·0
Unitárius	31·1	27·4	14·8
Izraelita	29·3	23·3	9·8
Egyebek	8·4	7·2	4·0
Átlag	7·7	6·3	3·1

Műveltség szempontjából tehát az unitáriusok szintén első helyen állnak s pedig oly magas számaránnyal, hogy — a kimutatás összes adatait egybevetve — kimagasló műveltségi számarányukkal nemesak önmagukra nézve tartják az elsőbbséget, hanem az ily módon felemelt átlaggal a művelt külfölddel szemben is lényegesen megjavítják Magyarország kultúrstatistikáját s a magyar nemzetet erkölcsi és kulturális szempontból a világ legjobbjai közé emelik.

*

De ismertetésem irányát tovább követve, érdekes megfigyelésre találunk alkalmat, ha a magyar nemzet erkölcsi és kulturális fejlettségét, a közbizalom megnyilvánulása szempontjából, az ország törvényhatósági bizottsági tagjainak vallásfelekezetek szerint való megoszlását tekintjük.

Idevonatkozólag az ország vármegyei és városi törvényhatóságainak az 1929. évi XXX. törvénycikk alapján az 1930. évben megválasztott bizottsági tagjai a legújabb statisztikai adatok szerint a következőképen oszlanak meg:

¹ Magyar Statisztikai Közlemények 76. kötet, 64—65. oldal, Budapest, 1929.

Felekezet	Az össz- lakosság száma %	A törvényhatósági bizottsági tagok száma %
Római katolikus	63·9	56·1
Görögkatolikus	2·2	1·1
Református	21·0	25·6
Evangelikus	6·2	8·3
Görögkeleti	0·6	0·3
Unitárius	0·1	0·3
Izraelita	5·9	8·3
Egyebek	0·1	—

Ebben a statisztikában, amelyben az unitáriusok szintén a legelső helyen állnak, Magyarország erkölcsi és kulturális fejlettségének a közbizalomban kifejezést nyert gyakorlati eredménye nyilvánul.

A közbizalom megnyilvánulása ezekből az adatokból annál tisztábban lép elénkbe, mert az unitárius törvényhatósági bizottsági tagok között egy sines, aki a vallásfelekezet képviselője címén, vagy örökös tagság címén jutott a törvényhatósági bizottságba, míg a többi vallásfelekezet e két címen is képviselve van a törvényhatósági bizottsági tagok sorában. Így — hogy csak a többi kisebb számarányban lévő vallásfelekezetet említsem — a görögkeletiek 6, a görögkatolikusok 11 és az izraeliták 23 bizottsági taggal szerepelnek a vallásfelekezetek képviselője címén és örökös tagság címén a törvényhatósági bizottságok sorában.²

Jellemző, hogy az összes statisztikai jelenségek nemcsak, hogy mindvégig az unitáriusok elsőbbségét mutatják, hanem arról is híven tájékoztatnak, hogy a többi vallásfelekezet is csaknem mindvégig egyformán megtartja az erkölcsi és kulturális statisztikában kezdettől elfoglalt sorrendjét.

*

Visszapillantásul ebből az ismertetésből kifolyóan is megállapítom, hogy minden ember Istentől nyert lelkében születésétől magában hordja az Egyistenhit és az erkölcsi világrend esiráját³ s így az eredeti vallási tudatában megmaradt embernek a bűnözők statisztikájában nincs helye.

¹ Magyar Statisztikai Szemle 1931 június havi száma, 600. oldal. (Nemzeti Ujság 1931 július 17., 6. oldal.)

² Magyar Statisztikai Szemle 1931 június havi száma, 608. oldal.

³ Lásd „Az ember boldogsága” című könyvem 42. oldalát.

Az ismertetett — némely helyen elég kedvezőtlen — statisztikai adatok csak az eredeti vallási tudattól történt eltérés mértékét, vagy ha úgy tetszik: eredményét mutatják.

Polgár Lipót

nyug. gazdasági főfelügyelő.

A református egyház a presbiterekről.

A presbiterek az egyházközség szellemi és anyagi ügyeinek intézésében, az egyházi önkormányzat gyakorlásában és az egyházi fegyelem fenntartásában közreműködő egyházközségi tisztviselők. Kötelességeik:

- a) a presbiterium gyűlésein s tanácskozásaiban résztvesznek;
- b) a presbiterium bizottságaiban közreműködnek s külön megbízatásuk esetén kiküldetésükben eljárnak;
- c) az egyházközség tagjait az egyház és iskola iránti kötelességeik teljesítésére buzdítják, az Isten törvényének megtartására szeretettel figyelmeztetik, intik azokat, akik rendetlenül járnak (I. Thess. V : 14.), intik, mint atyjok fiát (II. Thess. III : 15), felépítik alázatosságnak lelkével (Gal. VI : 1);
- d) a lelkipásztort egyházvédő és építő munkájában minden irányban támogatják;
- e) az egyházközségnek az ő felügyeletükre bízott tagjait időnkint, de legalább évenként egyszer meglátogatják, különösen az elhagyottakat és betegeket felkeresik és a lelki gondozás és belmisszió munkájában a lelkipásztornak segítségére vannak;
- f) a vegyesházasságokat figyelemmel kísérik s a vegyesházasságra lépő egyháztagot a házasságból születendő gyermekek vallása tekintetében az egyházra nézve káros megegyezés létesítésétől visszatartani igyekeznek, tapasztalataikra a lelkipásztor figyelmét felhívják;
- g) mind magán, mind családi életükkel, valamint az egyház iránt törhetetlen ragaszkodással, tisztos magukviseletével, istenházának buzgó gyakorlásával, a sakramentumokkal való éléssel az egyháztagok előtt példaként világoljanak.

Az ellen a presbiter ellen, aki a közönséges istentiszteletekről állandóan elmarad, az úrvacsorával való éléstől vonakodik, a neki kiosztott lelkigondozási vagy belmissziói munka teljesítését igazolatlanul megtagadja, vagy házassága kötésénél és gyermekei vallásos

nevelésének ügyében egyházunk rovására jár el, fegyelmi eljárást kell indítani.

Azt a presbitert, aki választójogosságát jogerős határozat folytán elvesztette, továbbá, aki a presbitériumnak három egymásután következő gyűlésén nem jelenik meg és elmaradását felhívásra sem igazolja, presbiteri tisztségéről lemondottnak kell tekinteni és helyét pótpresbiter behívásával be kell tölteni.

Egyházi Törvénykönyv I. t.-c. 44—45. §.

Keresztelés, esketés, temetés egy nappal előbb bejelentendő a hivatalos órák alatt a lelkészi irodában, V., Koháry-utca 4.

HIVATALOS ÓRÁK : 1. Lelkészi iroda — hétköznapokon délelőtt 10—1, délután 4—5. Vasárnap délután 12—1.

2. Egyházközségi iroda — hétköznapokon délelőtt 9—1, délután 3—5. Vasárnap délelőtt 10—1.

3. Pénztári órák — hétköznapokon délelőtt 9—1. Vasárnap délelőtt 9—1.

Az egyházközség könyvtára, V., Koháry-utca 4., I. em., nyitva van: vasárnap 12—1, kedd délután 5—7 és csütörtök délután 5—7 órák alatt.

A Nőszövetség értekezlete havonként a második csütörtöki napon délután 5 órakor van, IX., Rákos-utca 3. sz. alatt.

A Leányegyesület összejövetelét a hónap 2. és 4. vasárnapján délután fél 4 órakor tartja, V., Koháry-utca 4. sz. alatt a tanácsteremben.

Szeretettel kérjük olvasóinkat, ha hátralékosok az Értesítőért, szíveskedjenek ez év folyamán azt rendezni; ha lakást változtatnak, levélben vagy telefon útján a kiadóhivatallal közölni.

Olvasóinknak és minden jószándékú embernek Istentől megáldott boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk.

Ó-év utolsó napján este 6 órakor a Koháry-utcában Barabás István, a Rákos-utcában dr. Csiki Gábor szolgál.

Újév első napján délelőtt 11 órakor a Koháry-utcában Józán Miklós, a Rákos-utcában délelőtt 10 órakor Ferencz József szolgál.

Megemlékezzetek a foglyokról, mintha ő velük együtt foglyok volnátok és azokról, akik nyomorúságokkal terheltetnek, mintha ti is testben szenvednétek. (Pál, Zsid. XIII. 3.)

Békességesek legyetek Atyámfiái az Úrnak eljöveteleig és erősítétek meg a ti szíveiteket, mert az Úrnak eljövelele elközelget. (Jak. 1. V. 7—8.)

A gróf Batthyány Ilona örök alapítvány háza. Olvasóink értesültek már arról, hogy budapesti egyházközségünk legnagyobb jóltevője, áldottemlékü gróf Batthyány Ilona a Koháry-Klotild-u. háromemeletes bérházát végrendeletileg a budapesti unitárius egyházközség szegény iskolásgyermekének segélyezésére hagyományozta.

A végrendeletet a boldogult rokonsága pörrel támadta meg. Az egyházközség előljárósága a rokonokkal egyezséget kötött és az egyezés folytán biztosított összeget birtokba vette.

A presbiterium határozata alapján az egyházközség előljárósága az alapítványt bérházba fektette, megvásárolván a Budapest, VII., Szövetség-utca 18. sz. kétemeletes bérházat 125 ezer pengővel.

A szerződésnek a különféle fórumok által történő jóváhagyása után az alapítvány már a jövő év folyamán a nemes alapító akaratának megfelelően fogja szolgálni az unitárius népnevelés szent ügyét.

A Percekné Kozma Flóra Unitárius Leányegyesület összejövetelét a hónap első és harmadik vasárnapján délután tartja a tanásteremben. Koháry-utca 4.

Karácsonyi ünnepeink a vidéken : *Debrecenben* (Hatvan-utca 24.) második napján d. e. 10 órakor.

Nyíregyházán (Tanítóképző díszterme) harmadik napján d. e. 10 órakor, szolgál: dr. Csiki Gábor lelkész.

Polgárdiban (Fejér m.) első és második napján d. e. 10 órakor, szolgál: Nagy Sándor lelkészjelölt.

Tíz hónapos gyönyörű szép kislányt örökbe adnának szülői. Felvilágosítást ad a *Nőszövetség*.

Dr. Gál Miklós m. kir. honvéd főorvos, unitárius vallású testvérünk belgyógyászati rendelőjét Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 6. sz., III. em. 30. alatt megnyitotta. Szegénysorsú unitárius betegeknek ingyen rendel.

Unitárius híveink figyelmét felhívjuk egy tehetséges unitárius ifjú festőművészre (*Benedek Jenő* lakik: IX., Rákos-utca 3. sz.), ki jutányosan fest portrékat és művészi tájképeket. Több kiállítást tartott már. Támogassuk ifjú hittestvérünket. H. K.

Székely iparművészeti kiállítás lesz meg december 20—24. napjain V., Vilmos császár-út 22. I. 2. szám alatti helyiségben. A kiállítás karácsonyi vásárral kapcsolatos. Erdélyi testvéreinken segít, aki ott vásárol. A kiállításon belépődíj nincs. H. K.

Egyházközségünk közgyűlése, amint azt az Értesítő másik helyén jelezzük, december 20-án délelőtt 12 órakor lesz a Koháry-utcai templomban. A közgyűlés fontos tárgya az 1932. évi költségvetés. Felhívjuk erre minden adófizető hívünk szíves figyelmét. A költségvetés egy év munkájának anyagi kerete. Minden unitárius embernek joga is, kötelessége is megjelenésével, szavazatával támogatni az egyházközség előljáróságát.

E gyűlésen kerül tárgyalásra az egyházközség előljáróságának a gróf Batthyány Ilona-alapítvány elhelyezése és fölhasználása körül tett intézkedése is. Ezt is híveink jóakarató érdeklődésébe ajánljuk a boldog emlékezetű alapító kedves emlékének kijáró tisztelet és kegyelet mellett azért is, mert az alapítvány jövedelmének mikénti fölhasználása gyermekei révén minden szegénysorsú szülőt érdekel.

Patakfalvy Domokos ny. elemi iskolai igazgató atyánkfia 41 évi szolgálat után jól megérdemelt nyugalomba ment. Ez alkalommal a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a nyugalomba vonuló atyánkfiának buzgó munkálkodásáért legteljesebb elismerését fejezte ki. A kitüntetéshez mi is szívből gratulálunk. Ad multos annos!

Karácsonyi Istentiszteletek Hódmezővásárhelyen és környékén. A hódmezővásárhelyi unitárius templomban dec. 25., 26., 27-én délelőtt 9 órakor Istentisztelet; az első ünnepen (25-én) Úrvacsoraosztás a délelőtti Istentisztelet után s délután 3 órakor könyörgés. Dec. 31-én délután 5 órakor évvégi, másnap január 1-én délelőtt 9 órakor újévi Istentisztelet.

Orosházán, a Vörösmarty-utcai iskolában Karácsony első napján (25-én) délelőtt 11 órakor ünnepi Istentisztelet Úrvacsoraosztással.

Szegeden, a Kálvin-téri ref. templomban Karácsony másodnapján (26-án) délben 12 órakor ünnepi Istentisztelet Úrvacsoraosztással. Mindezek a helyeken *Bíró Lajos* hódmezővásárhelyi lelkész szolgál.

Itt említjük meg még azt a hírt is, hogy a volt vásárhelyi unitárius iskolában dec. 20-án, vasárnap délután 3 órakor a vásárhelyi unitárius gyermekeknek karácsonyfa hirdeti a kis Jézus születését.

i. l. dr.

A **Brassai Sámuel Ifjúsági Egyesület** számára cseh megszállott területről mult évi karácsonyi rádiós beszédre egy úriasszony 20 pengőt küldött. A derék magyar asszony nevét érthető okokból nem hozhatjuk nyilvánosságra. Csak annak megtörténtét jelezhetjük, hogy az összeget átadtuk az ifjúságnak.

Pesterzsébeti szórványunkban az Úrvacsorát elsőízben ünnep harmadnapján délután 4 órakor osztjuk az Erzsébet-utcai állami elemi iskola I. emeleti tantermében. A szent vendégségre szeretettel várjuk *csepe*li híveinket is.

Brassói egyházközségünk templomot akar építeni. A gyülekezet lelkipásztora, *Kovács Lajos* előfizetési felhívást bocsátott ki. Aki 100 leit ad erre a célra, megkapja az ő *Ébresztgetés* című munkáját. A nagy jövőjű unitárius eklézsiát és annak kérését szeretettel ajánljuk olvasóink szíves jóindulatába. Pénzt elfogad a lelkészi hivatal is, Koháry-utca 4.

Erzsébetvárosi (Erdély) egyházközségünk, amelynek egész népessége mintegy 80 lélek, most építtette föl imaházát. Az építéssel járó költségek fedezésére most gyűjtést indítottak. Hozzánk is eljuttattak 50 darab képeslevelezőlapot az imaház fényképével. A levelezőlapok ára 20 fillér, kapható a lelkészi irodán, Koháry-u. 4. A jó ügyet olvasóink jóakarataiba ajánljuk.

Révész Kálmán, a tiszáninneri református egyházkerület főpásztora folyó hó 7-én Miskolcon elhunyt. Testben és lélekben egyenes-tartású, őszinte beszédű, nyílt jellemű férfiú a magyar fajta minden előnyével ékesítve. Testi szenvedései közepette erős lélekkel járta földi útjait. Példás, puritán életének eredményei egyházán túl a nemzet közkinccsivé váltak. Pihenjen békében!

A János vitéz és a Vadrózsák. Most, hogy a *János vitéz* 30 évi várakozás után bevonult az Operaházba, *Heltai Jenő*, az annyira kedvelt nóták szövegírója, minket is érdeklő kedves intimitást mondott el az egyik énekről.

Amikor a *János vitéz* — mondja *Heltai* — három évtizeddel ezelőtt diadalútját tartotta az országban, az egyik vidéki bemutatón a helybeli újság kritikusa, egy különben jónevű irodalomtörténeti tanár, kiemelte a többi közül ezt a két sort:

„Udvaromon három vályu,
Abból iszik három nyáj juh“

Keserves kinrim biz' ez, írta a tanár. Csak egy dob-uccai bócher agyában fogamzhatott meg. A kinrimnek degradált két sort — mondja *Heltai* — 30 év után most már bevallom a nyilvánosság előtt — *szórolszóra a Kriza János népdalgyűjteményéből, a Vadrózsák-ból vettem ki.*